

#837.

I

Amundson

Karasjer, N.

1. detš. 1932 kunnustatud
esimese auhinna väärtiseks
Autor: stud. juri. Nadine Karasjev

Auhinnatöö
392 318

Adalga
M. K. sekts.

E. V.
TARTU ÜLIKOOLI
ÜIGUSTEADUSKOND

1. nov. 32

N° 283.
TARTU

2. Ajalooline osa
Üldmõisted
Vene aeg
Eesti aeg
M^u Valimisvastused süükoed.

B 2652.

3. Aegmääriline osa

Üldmõisted

Valimisvastused

Õhtu vastused

Seaduslikkuse vastused

4. Kokkuvõtte

Sub.

"Ut desint vives,
tamen est laudanda voluntas"

Faint, illegible handwritten text at the top of the page.

Faint handwritten notes and numbers on the left side, including '1. nov. 32' and '1880'.

Faint handwritten text on the right side, possibly 'Administratio'.

Voluntariae

Faint rectangular stamp or box in the center.

D/392318

Inc

"tam est voluntaria"

Mayr, M. E. Verbrechen und Vergehen in Beziehung auf die Ausübung staatsbürgerlicher Rechte, in der vorstehenden Darstellung Kirjandus.

Krank, R. Das Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich nebst dem Geführungsgesetz. Tübingen 1931.

Kreudenthal, B. Die Wahlbestechung. Breslau 1896.

Kreund, H. Strafgesetzbuch, Gerichtsverfassungsgesetz und Strafprozessordnung Sowjetrusslands. Mannheim 1925.

Garraud, R. Traité théorique et pratique de droit pénal français. Paris 1916.

Hesse, A. Die Verbrechen und Vergehen in Beziehung auf die Ausübung staatsbürgerlicher Rechte. Wismarsen 1916.

Kliimann, A. T. Häälõigused ja häälitamissund. Tartu 1931.

v. Liszt, F. Lehrbuch des deutschen Strafrechts f. besorgt von dr. Eberhard Schmidt f. Berlin & Leipzig 1927.

Модункун, Н. У. Преступления против государственной власти. С.-Петербург 1906.

Lammersch, H. Grundriss des österreichischen Strafrechts f. bearb. von Th. Rittler f. Wien 1926.

- Mayer, M. E. Verbrechen und Vergehen in Beziehung auf die Ausübung staatsbürgerlicher Rechte, in der vergleichenden Darstellung des deutschen und ausländischen Strafrechts, besonderer Teil, Bd 1, Berlin 1906.
- Mommsen, Th. Römisches Strafrecht, f. s. Handbuch der deutschen Rechtswissenschaft herausg. von K. Binding I Abt. 4 Teil f. Leipzig 1899.
- v. Olshausen, F. Kommentar zum Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich, Erste Auflage, Berlin 1927.
- Rosenthal, F. Ueber den reichsrechtlichen Schutz des Wahlheimnisses. Tübingen 1918.
- Rügi Teatajate aastaraigud.
- Sello, Fr. W. Der Schutz der öffentlichen Wahlen nach dem RStGB (§§ 107 bis 109), Greifswalder Dissertation, Berlin 1908.
- Spira, E. Die Wahlpflicht, Wien 1909.
- Marauzeb, H. C. Уголовное наказание 22. 03. 1903 usganne neop. f. nov. peyarynen H. H. Koob. f. Pura 1922.

seadustöödele ülemisele valimisele, et valimise
määrade tahe valimiste tulemusi võrreldaks
eriti tuleks ja et valijad osaleksid ja tunde
tunata saa

Sissejuhatus

Rahvaesinduse loomisega omab valimine kui õrgulik institut erilise tähtsuse riigis, sest tema kaudu peab ilmenevma rahva tööline tahe ja arvamine riiklistes küsimustes. Vähe on ainult valimiste kui instituudi tunnustamist ja ta erikohale seadmist riigi poolt, on veel hädavajalik luua norme valimiste korraldumise võimaldamiseks ja valimiste õrgusepärase ja vaba teostamise kohta. Sepärast kolmel õrgusteeluse haarul - riigiõrgusel, administratiivõrgusel ja kriminaalõrgusel - on oma eriline viiesanne valimiste suhtes¹⁾

Riigiõrguse kaudu on määratud valimiste organiseerimise põhitingimused.

Administratiivõrguse viiesandeks on sekundaarse valimiskorraldajate normide loomine.

Kriminaalõrguse normide kaudu kindlustatakse valimiste vabadust, eltsust ja seadusepärassust.

Rahval on õrgus nõuda, et valimised

1.) Vrdl. R. Garrand - lk 611 ; Anonimne - lk 4/5.

seaduslikkudele eeskirjudele vastaselt, et koodi-
mirkude tahe valimiste tulemuses võltrimatult
esile tuleks ja et valijad mõjustamata ja taxis-
tamata saaks omie valikut teostada.

Valomised kui õiguslik instituit ei ole tä-
napäeva sünnitus, vaid neil on selgetaiga pikk
ajalooline minevik. Samuti on ajalooline mi-
nevik ka süütequudel, mis on silitud valomiste
vastu. Sellest ilmeneb nõlvaste tarv. loemus vali-
misvastaselt süütequusid käsitlevate normide ajal-
loolise arengu üle. Põuan käesoleva töö esi-
mises osas lühidelt anda nende süütequude
arenemise nõlvaste ranaaja ja muemue aja koh-
ta. Keskaeg ei tunnud rahva osavõttu riigi-
võimu teostamisest ja sepravast jääb väjse sel-
le aja käsitus eelseisvast tööst.

te riigimõde tõukemue kehastumies. Kõhtlemate
pidelelele ja muil norme, milleid nõlvastad
kodanikkude osavõtte riigi valitumist, ja nõlvaste
riigimõde pühel ka rannitumise. Samane pra-
suntumise aja jala milligaga teostata.

Ette viit maklartel poleud õgurtumist kui
kudene haru, süvri avaldusid erime õgure mõsted
mõju nooma õgure loomisele. Nii väidetakse, et
te tahub eadus on looded erime õgure mõju
all. Nii tahub eadus käsitab avalduse kui eadus.

2) Sall. Normimise - la 127, Freudenthal - 274 10.

süütegude. On kindlaks tehtud et kolm üldohitlikku
tegevust võimavõimuses kasutatakse³⁾ - valitav
miste, erasid võimavõimuse ja hääletamis-
tel. Kõik need kolm süütegu kuuluvad vanaaegse

Vana aeg.

Valimisvastaste süütegude olemasolu on
täielikult sõltuvuses riigi vormist, seepärast
tuleb ka valimisvastaste süütegude algastmeid
otsida neis vanaaja riikides, kus oli laialda-
selt tarvitatav rahva osavõtt riigivõimu teos-
tamisest, - eeskätt kreeka ja rooma õrguses.

Kreeka õrguse murimisel on suuremaks tä-
ristuseks allikate puudumine; ei ole säilinud
nõuetegi õrguseraamatut ja kreeklased ei tunnud õi-
gusteadust kui teaduse haru. (Et kreeklastel on
suur tähtsus kultuuri alal, ei ole kaheldav. Samu-
ti) on teada, et Ateena demokraatia oli kreeklas-
te riigimõiste tõuslikuks kehastuseks. Kahtlemata
pidi olema juba neil norme, millised koraldasid
kodanikkude osavõttu riigi valitsemisest, ja normide
rikkumiste puhul ka sanktsioone. Sarnane praes-
sumtsioon aga pole milligagi tõestatud.

Ette küll kreeklastel polnud õrgusteadust kui
teaduse haru, süüsi avaldesid kreeka õrguse mõisted
mõju rooma õrguse loomisele. Nii väidetakse, et
XII talvli seadus on loodud kreeka õrguse mõju
all.^{2.)} XII talvli seadus käsitas avalikke kui ka era-

^{2.)} Vrdl. Mommsen - lk 127; Freundenthal - 3/4 lk.

4

süütegusid. On kindlaks tehtud et kolm nõudlikku tegu olid ^{XIII. seadus es.} surmanuhtlusega karistatavad³⁾, — valetun-
nistus, äraost kohtuajamises ja hääleostmine valimis-
tel. Kõik need kolm süütegu kuulusid erasüütegude
hulka, kus karbajaks on kodanik. Rooma õrguse
ajalooline areng oli sõltuvuses rooma elu nõrgete
arengust, seepärast on paljud seadused arusaadavad
ainult nõrkes arengus oleva rahva arengu erilisustega.
Valimisvastased süütegu seavad oma ilme ke ainult
rooma komitriaalse organisatsiooni alusel. Hääle-
ostmist käsitleb rooma karistus-seadusandlus kui
iseseisvat süütegu ja ainult ametnikele vali-
mistel on ta võimalik⁴⁾. Hääle ostmine on vabari-
igaja elu olulisem element ja ohtlikum pahe. Tema-
ga võideldakse seaduste andmise kaudu. Seaduste
rahkus ja kiirus⁵⁾, millega need jõngesid üks teisele,
annab selget tunnustust riigi võimetusel end sel-
le pahe vastu kaitsta. Nendest seadustest võiks mi-
metada: leges Juliae de ambitu a. 573 ja a. 595, lex
Mariana a. 635, lex Cornelia-Sulla a. 673, lex Calpurnia
a. 687, lex Tullia a. 691, lex Licinia a. 699, lex Pom-
peia a. 702. Viimane lõpetas ambitus'e ja varsti
oli lõpp ka vabariigil enesel. Neude seaduste

3). Vidl. Mommsen - lk 668/669.

4). " " - lk 845.

5). " " - lk. 846 ja järgm.

järele määratud ametite eeldine teoreetiliselt puudutab ainult ametikohtede kandidaatide poolt etteõetud tegusid. Ühevääniliselt karistatavad on kaks liiki tegusid: häälteostüürne (valimise ehtsuse vastu sihitud tegu) ja valiku kaardsed mõjustruused (valiku vabaduse vastu sihitud tegu). Häälteostüürne (ant. äraost) oli karistatav, kuna müü- ja karistuse alla ei langenud. Samane kousstruktsioon on põhjendatud roomlaste vaatiga rahvale; rooma rahvas on suverään ja seepärast võib üksik kodanik oma häälega talitada oma äranägemise järele⁶⁾. Valiku mõjustruusele on iseloomustav, et need teod pidid olema sihitud ainult valijate massile-rahvale, mitte üksikule kodanikule⁷⁾. Abinõudena, mille kaudu teostati need kahte valimisvastaseid süütegusid, olid kingitused, söögid, avalikud mängud ja ettekanded. Viimases seadluses vabariigiajast - lex Ursonensis - on esile toodud ka tahtluse mõue⁸⁾. Katsel kihutamise hääleostuusele oli võrdne tärdesoodetud süüdeole, kui kihutajaks oli kandidaat ise.

Keisri ajal ei vali enam rahvas ametikohte-

6) vrd. Freudenthal - lk 5-7.

7) vrd. Freudenthal - lk 6; ka Lominsen - lku 845 ja järgm.

8) " " - lk 12, 13.

dele kõrgemaid ametnikke ja valimised püsi-
vad ainult municipium'ides.

Hilisemal ajal ja ka keskajal rahvas oli riigivalitsemisest eemaldatud ja seepärast puudu-
vad valimisvastased süüteod. Kaudselt arenesid
valimisvastased süüteod ärarõustu süüteod kaudu,⁹⁾
millist teide saadeti ametkohtedele määravate pu-
hul, kuid selle käsitaoline tähendus töö ainek
kõrvalekalduvust.

Alles 19. sajandi esimesel poolel konstitutsi-
oniliste monarhiate tekkimisega omab valimine
uuesti tähtsuse riigi elus. Pika vahetaja järele ker-
kivad valimisvastased süüteod jälle päevavalgule,
kuid need vaadeldakse hoopis teisest seisukohest,
kui see rooma riigis oli. On muutunud ajed ja
seleksusest muutunud ka vated. Täielikumalt
ja paendumamalt on välja töötatud seadusandlus
valimisvastaste süüteodade kohta neis riikides, kus
rahvale riigivõimu teostamisest osavõtt on võimal-
datud varem ja kus on liberaalsem riigi kor-
d.

⁹⁾ Vrdl. Freudenthal - lk 17.

47
Vene aeg.

Valimisvastaste süsteemide tekkimise ja are-
nemise paremaks jälgimiseks peame pöörduma end.
Vene riigi korralduste poole, sest enne Eesti Vabariigi
riigi iseseisvust kuulusid tema maaalad Vene riigi
piiridesse ja kehtisid kõrg Vene riigi korral-
dused.

Vene absoluutne monarkia ei tunnud loomus-
likult rahvaesindust ja seepärast puudusid selle re-
guleerivad normid. Kunti ainult seisuslike valimisi,
mille vastu sihtitud teod olid karistatavad Nihilus Se-
duse §§ 1419-1440 järel. Need normid ei kehtinud ter-
vel praegusel Eesti territooriumil, vaid ainult neis oses-
des, mis ei kuulunud Eesti ja Hiivi kubermangudes-
se (NS § 1439 märkus). Eesti ja Hiivi kubermangudes
oli märsev eriline kind Balti Kriisaduse järel.¹⁰⁾ Rah-
vaesinduse loomisega (manifest 17. 10. 1905; keisri ukas-
id 11. 12. 1905 ja 20. 02. 1906)¹¹⁾ valimised kui õiguslik
instituent seisuslikest, professionaalsetest ja korpo-
ratiivsetest muutuvad poliitilisteks. Riigi Duma
valimiste korraldamise juhtrinõues (em awoke 29. no-

---

10) Любименко - стр 163.

11) Паранько - стр 436.

konverua o budopar b tocyd apcubekuryo Dyuy 6no ab-
 nyema 1905 n.)¹²⁾ on tehtud saade N. Seoduses leduwai-
 le normidele. Kuid otsekohse ilmenev nende normide
 puudulikkus ja tekkis tarve nute seaduste järele. Selle-
 kohased korraldused loodi alles 1906 aasta 8. märtri see-
 dusega (Codp. yzak. 353.)¹³⁾ ja lisati need Nuhilus Seoduse 8.
 peatükile (4. jagu-pangei) juure. Viimane Nuhilus Seaduse
 anellik väljanne 1916 aastast sisaldab juha need
 8. peatükis pealkirja all - „Onapryemuu ebozogv u nra-
 buubnoemü budopob b tocyd apcubekuryo lobem u to-
 cyd apcubekuryo Dyuy, a märke be npenememebemua²
 qemebnoemü eue yemanoebemü“ § 328¹ - 328⁹. Juha
 pealkirjast näha, et ee peatükis ei sisalda ainuüksi
 valimisvastaseid süüteguuid, vaid ka eelpool nime-
 tetud asutuste vaba tegevust takistavaid süüteguuid.
 Üheksast süüteguudest on seitse valimisvastaseid, ku-
 na kaks viimast on Riigi Nõukogu je Riigi Duuma
 üksiku liikme tegevust takistavad teod. Valimisvas-
 tatele süüteguudele põhendat normiid on järgmise
 sisuga.

Esimene norm (§ 328¹) käsitab hõõletemise
 takistamist; oma konstruktiivsari poolest on rahul-
 der je lõheneb ses suhtes meie kultivale seadusele,

12) Naranyeb - lk 436.
 13) " - lk 436.

erinedes ainult viimase abinõuga (vee seaduses - omayr-
kue om oduerua; rehtivas - majandusliku äranõppumise
kaudu).

Teine norm (§ 228²) on liialt ebamaarane teo
koosseisu nõllesaadmisel. On veeke ettekuju tedeu teqru,
sest pole nimetatud nõtqegi abinõud. Taganeer omu
teõs soovites koguni vältja jätta selle normi.¹⁵⁾

Kolmas norm käsitleb aktiivset ja passiivset
[huale] aravõstu, kuid teimes loetletud abinõud on ke-
suistlikud ja puudulikud selle tõltu.

Fõrquises normis leiavad rahuldavat kait-
set valimiseelses koosolekud, ehk küll ka see norm
pole pääsnud kasuistlikkusest.

Kolm viimast valimisvastest süü teqru (§ 228⁵,
§ 228⁶, § 228⁷) on eriti nõrged selle poolst, et käsitavad
liiq kasuistlikult valomise seadusepärasust. Fõrs
normis on loetletud nida teqruol, selle asemel, et
nõhendada kõrk kolm normi nõhe nõlõise mõiste
kaudu.

Vee seaduses on ette nõhtud kvalifitseeritud
teokoosseisud. Kvalifitseerib seades kahel alusel:
subjekti alusel on kvalifitseeritud teqru, kui te ariet-

---

14) Veel tuleb kogru selle peatõki vaatlumisel silmas pi-
dada, et need sõtõed käivad ainult R.Nõukogu ja R. Duu-
valimiste mõlõkõite, kune aga meie rehtiv seadus kaitseb nõhes-
guiselt 3 rahvaõõõõõ teostumise viise.

15) Maranueb - lk.

niku poolt täidesaadetud (p 328¹) ja viisi alusel, kui tegu mõne melvastatud isiku poolt tõrje pen- tuud (p 328¹, p 328⁴, p 328⁷, p 328⁹).

Nende nõuete sissevõtmisega Muhtlus Sea- dusesse lõppes ka endise Vene riigi seadusandlus sel alal ja Eesti Vabariigi iseseisvusega algab uus aeg.

...di jama valitsemise ja seadusandluse võim Eesti Maapäeva ja selle poolt kaudselt Eesti Ajutine Valitsuse kätte, kuni Eesti Riiklase Kogu kokku astumiseni, mis sisaldas, olukorras, sala- jare ja proportsionaalse koostamise põhilisel val- tassu. Eesti Ajutine Valitsus tegi 16. novembril 1918 aastal määruse, milles on tähtsuset, et 20. novem- bril 1918 aastal Eesti Maapäev astub võimu, et ka davajalike seadus kinnitada ja Eesti Riiklase Ko- gu valimiseadust välja anda.

24. novembril 1918 aastal võttis Maapäev vastu Eesti Riiklase Kogu valimiseadust¹⁶⁾, mille §. peatuse pealus ja all. Peatuse kohadus ja euf- se kindlustumise¹⁷⁾ kantab valimisastarid euf- quod makutetult 19. novem (pp 93-104). Sille se- duses sisaldusid tegevusse vastu impetu- 1920aasta seadusega võrreldes, sest 1920aasta

- 16) Riigi Teataja #1 - 1918
- 17) " " #1 - 1919
- 18) " " #3, #3 - 1918

seadus võeti väike 1918 a seadusest
 kuni Riigikogu seadus komisjonis ainult valimis-
 si, siis Asutava Kogu võeti 21. sept. Eesti aeg. vastu
 seadus rahvahääletuse ja rahva valimise kohta

Eesti Maapäeva Vanemate Nõukogu 24.02. 1918 a manifesti järel¹⁶⁾, millega asutati Eesti Vabariik, pidi jõeima valitsemise ja seadusandluse võim Eesti Maapäeva ja selle poolt loodud Eesti Ajutise Valitsuse kätte, kuni Eesti Asutava Kogu kokku astumiseni, kes tuleks, ossekohese, salajase ja proportsionaalse hääletamise põhilal valitakse. Eesti Ajutine Valitsus tegi 16. novembril 1918. aastal niisukutses¹⁷⁾, milles on tähendatud, et 20. novembril 1918. aastal Eesti Maapäev astub kokku, et hädavajalikke seadusi kinnitada ja Eesti Asutava Kogu valimisseadust välja anda.

24. novembril 1918. aastal võttis Maanõukogu vastu Eesti Asutava Kogu valimisseaduse¹⁸⁾, mille IX. peatükki pealkirja all "Valimise vabaduse ja õiguse kindlustamisest" käsitleb valimisvõtaseid süsteemid mahutatult 17 normi (§§ 88-104). Selles seaduses sisalduvad tekoosseise vaaten hiljem 1920. aasta seadusega võrreldes, sest 1920. aasta

-
- 16) Riigi Teataja #1. - 1918.
 17) " " " #1. - 1918.
 18) " " " #2, #3 - 1918.

seadus erineb vähe 1918a. seadusest.

Kuna Reelpostiteodud seadus käsitles ainult valimisi, siis Asutava Kogu võttis 21. oktoobril 1919a vastu -" seadlus rahvahääletuse ja rahva seadusalgatuse kohta ¹⁹⁾. Selle seaduse § 14. järele on maksivad eelmise seaduse nõuudest §§ 88-89, 92-113; välja jäetud on nõuud, millised karistavad kandidaatide kohta valitudete avaldamist ning kandidaadi teatandmise võltsimist. Keid see uus seadus lisab veel nhe süüteo koosseisu juure, nimelt § 90, mis karistab allkirje võltsimist rahvahääletamise nõudmise palvel. ⁴⁰ Võimalik on küll samase teo tõrjepanemine, kuna § 9 järele kiinnitatakse isiku hääleõigus omavalitsuste poolt, mille aja allkirja. See tegev on võltsimisena juba karistatav ja tema sissetoomine on näilüigne.

Eelmisele seadusele järgnes 2. juulil 1920 aastal Asutava Kogu poolt vastu võetud " Riigikogu valimise, rahvahääletamise ja rahvaalgatamise õiguse seadus" ²⁰⁾. 1920. aasta seadus ei erine keegi palju eelmisest 1918. aasta seadusest, seda näitab allpool järgnev võrdlus. Süüteod on paigutatud IX. peatükki pealkirja all -" Hääletamise ja valimise vabaduse ja õige korra kindlustamisest".

19) RT. #84-1919.

20) RT. #105/106-1920.

Norme, millised karistavad valimisvastuseid
 süüteguriol on 16 (§§ 91-106), ja oma nimeschituse poo-
 lest need sarnanevad väge 1918 a. normidele. 1920 aas-
 ta seadusest on välja jäetud 1918 a. seaduse §§-id 92
 (vale valimis materjali levitamine), 94 (vaimuliku
 mõju avaldamine kirikus rahvale), 100 (valijate kostite-
 mine), ning uue normina loodud § 101 (alkoholi võltsimine),
 ja § 103 (valeteedete abil nimekirjase vastu võtmine). Dispo-
 sitsiooni osades on ainult mõneses §-is peale redak-
 tsiooniliste ka olulisemaid erinevusi. Nii näiteks 1918 a.
 §-is 96 on teo objektses objektiks hulka isikud, ku-
 ma 1920 a. vastavas normis esineb üksik isik. Aras-
 tu sisaldavas 1918 a. seaduses on nimetatud valijad ja
 tein nõudmine, 1920 a. seaduses aga hääleõiguslik ko-
 demik ja tein võtmine. Sanatsiooni poolist on eri-
 nevus ainult nihes normis, nimelt § 101 (1918 a) näeb ette
 karistusena aresti ja sellele vastav § 102 (1920 a) vang-
 maja.

Lei või välda, et §-ide rõhkus meis mõlemis
 seadustes annaks võimaluse ära hoida kurtusud
 valimiste vastu. Pundulik redaktioon ei võimalda
 seda. 1920 a. seadussilmeneb selgesti süüte koossei-
 sude just kui ottrimine; see on iseloomustav seadus-
 andlusele, millel pole kindlat valimissüüte ole-
 muse mõistet. Üksikud teod ei ole ses seaduses kor-
 ku võetud nildistavatese koosseisudesse - lürikes-
 se. Peale mee on seaduses veel ebaselgeid väl-

jenduri üksikuis normes, nii näst. § 97 nägob
 õiguse takistamisest. Raske on kujutada õiguse
 takistamist, - arvatavasti peab siin see tähen-
 dama õiguse teostamise takistamist. Mitte ra-
 huloldavalt on koostatud ka § 100, mis sisaldab
 äraostu, kuol see norm pole suutnud lahti saada
 vanast ostu- müügi lepingu vaatest. Nii piirab
 ta süüteo täidesaateise momenti nõudes „tasa aud-
 mist“.

Reelpooltoodust on näha, et samane pru-
 delikkus normides põhjustas edaspidist seadusand-
 luse arengut.

Vabariigi Valitsuse poolt 1. märtsil 1922.
 aastal moodustati kriminaal seadustiku nõmber-
 töötamise komisjon. Komisjon asus nimerannete teit-
 misele ja lõpetas töö 17. detsembril 1924. aastal.

1923. aastal avaldati uus seadustiku elnõu. Eelnõu
 3. peatükisse pealkirje all „Süüteo rahvaalgutemise,
 rahvahäälitumise ja valimiste vastu“ on paigutat
 6 normi, millised samanevad hiljem vastu võetud
 kriminaal seadustiku vastavatel normidele. Eelnõu
 mõjul töötati välja ja võeti Riigikogu poolt vastu
 11. veebruaril 1926. aastal (avaldati Rt. #16) uus sea-
 dus Riigikogu valimiste, rahvahäälitumise ja rava-
 algutemise seadus. Vabariigi Valitsuse kriminaal
 seadustiku nõmber töötamise komisjoni motiivi-
 des (Eelnõu 1925a. - lk 194-197) leedulvad üksikasja-

Eelkõne

likud ja täielikud 1920a. valimiseseaduse ümber töö
täienduse motiivid. 1926a. seadus on käesoleval ajal
kehtivaks seaduseks ja selle seaduse dogmaatilisele
käsitlemisele on põhendat nimu töö terve osa.

Peale kehtivat seadust võeti Riigikogu poolt
25. märtsil 1929a. vastu kriminaal seadustik²¹⁾, mis
eriosa kolmandas peatükis sisaldab süsteemid rahva-
algatamise, rahvahäälletamise ja valimiste vastu.
Kehtivast seadusest erineb kriminaalseadustiku eri-
osa kolmas peatükk ses suhtes, et tema dispositiiv
osasse on sisse võetud ka omavalitsuste valimised, mis
aga puudub kehtivas. Saavutis on osas on kriminaal-
seadustikus nimetat igas noorus karistuse liik ja
selle määramäär, kuna kehtivas seaduses on ainult kri-
minidatuse karistuse liik nimetatud (mitte aletis vt.
pp 105, 106, 110, 111), karistuse piirid tulvad võtte Mue
Nõukuse Seaduse mõttesast. Kehtivas seaduses on ka
sarnaseid kriminidatuse karistuse liike, milliste täi-
desaetuse arutisi meil ei ole - mõit. parandusmaja.
Täiesti võrdsed on kehtiva seaduse pp 104, 105, 106, 110 kri-
minalseadustiku pp-ide 98, 99, 100, 104 - ge. Teistes
noorusdes erineb asi, mida käsitleb ühesi-
kult dogmaatilises osas.

Kriminaalseadustiku vastovate noorusde vast-
lusega oleks lõpetatud selle töö ajalooline osa.

21) Riigi Teataja #56 - 1929a.

"Üldmõisted.

Valimised, samuti rahvahäälteenaine ja algatamine, kui rahva ühgevõrnu teostamise viisid omavad meie aja riikides esmajärgulise tähtsuse, mille nähtavaks tõendiks on nende kaitsenõuude püsiv areng, ja seepärast on eriti vajalik nende otsustarkohane kaits. Seda püüab saavutada Riigikogu poolt 11. veebruaril 1926. a. vastuvõetud ja RT. #16 avaldatud Riigikogu valimiste, rahvahäälendamise ja rahvaalgatamise seaduse 9. peatükki, mis omis samutsiooniga peab mõjuma rahva ühgevõrnu teostamise vastu sühitud süütegude ärahordvalt. Mainitud seaduse peatükki 9. on laiendat ka omavalitsuste valimiste kohta²²⁾. Samane seaduse kehtivuspäikkonna laiendus ei takista nihtlast teokosseisude vaatlust, sest on elemente, mis nõhendavad kõrge neid rahva (kõrgema või kohapealse) võrnu teostamise viise niivõrd, et neid kõrge võib viia nihtlase mõiste - valimise - alla, ning nende vastu sühitud süüteguvad käsitada nihtlase nimetuse - valimisvastaste süüteguude all. Nihendavate ele-

22). Hinnavalikogude val. RT. #84; aleriivalikogude val. RT. #92; meeriivalik. val. RT. #100 ja valleriivalimised RT. #97 - 1926.

mõtete selgitamine on nüüd minu lähemaks
ülesandeks.

Geesti Vabariigi Põhiseaduse (Asetava Koogu
poolt 15. juunil 1920 a. vastuvõetud ja RT# 113/114 aval-
dit) §§-ides 27-29, 36, 37, 46 selgub, et rahva võim-
teostamise viisid on teidesaadetavad hääleõigus-
like kodanike poolt ja hääletamise kau-
du. Hääleõiguse mõiste selgitamisel on kohalde-
terad A.T. Klümanni; väited hääleõiguse kohta²³⁾.
Kes on hääleõiguslik, sel on ka hääletamisõigus;
omades võimase, omab ka õiguse valimistest osa
võtta - omab ka valimise õiguse. "Et valimisõigus-
lik saab olla taas üksnes hääleõiguslik, seda
on selgesõnaliselt mainitud P.S. § 27-as"²⁴⁾. Sellest
järgneb et "hääleõiguse mõiste on meil, loogika
keeles välendatuna, teostatav seomõiste, kuna rahva-
algatamis-, rahvahääletamis- ja valimisõiguse mõis-
ted on liigimõisted"²⁵⁾. Kesimesena tähendavana
elementina erineb hääleõigusliku kodaniku mõis-
te - õrguümmi hääleõiguse mõiste, - põhiseaduse jä-
rle on see element kõrgel juhul mõuetav. Hääle-
õiguslik kodanik peab niisuguse teostamise hää-
letamise kaudu. Välisrae õrgusteolises kirjan-

Hääletamisõigus
valimisõigus

Kl. valimisõiguse
liigimõiste

23). A.T. Klümann - lk 4-5.

24). " - lk 5.

25). " - lk 5.

duses on olnud vaieldsi h eletekse je valimiste m istete selgtemisel, keel n itlast nende m istete vahe lahendusviisi ei ole suudet l ua ²⁶). H eletekse kaudu teostatakse Riigikogu je omavalitsuste valimisi, rahvah eletemist je rahvaal-

26) m rkt. M. G. Mayer - lk. 275. - Unter Wahlstimmen sind zweifellos Stimmen, durch die unter mehreren Personen eine auserlesen wird, zu verstehen; dagegen kann die Abstimmung  ber sachliche Fragen niemals als Wahl, sondern eben nur als Abstimmung bezeichnet werden.

M. G. Meyer - lk. 276 - ... indessen kann dieser Mangel an sprachlicher Folgerichtigkeit f ur die Interpretation nicht entscheidend sein, zumal die vielleicht der allgemeine Ausdruck "Wahlhandlung" als ein die Abstimmung  ber sachliche Fragen deckender Begriff aufgefasst werden darf, jedenfalls diese Deutung eher vertr agt als das pr azise Wort "Wahlstimme".

B. Freudenthal - lk. 50 - Schneider behauptet dass die Wahlhandlung nicht auch Abstimmungshandlung in sich schliesst.

B. Freudenthal - lk. 51 - Fernach ist im glos des Wort "Wahlhandlung" nicht in dem engen Sinne, den Schneider annimmt, zu fassen, es schliesst vielmehr auch Abstimmungen in sich. ... andererseits allerdings "Abstimmung"

gatumist. Sellest järeleb, et teises tähtsamass
 elemendiks nõudavaks on hääletamine. See kou-
 struktsioonis tähendab hääletamine — hääleõigus-
 loku kodaniku puult hääle (s.o. omie arvamise tue-
 tud poliitilise küsimuse üle) avaldamist teatud
 vortuuliste eeskirjade järele riigi võimu teostamiseks.
 Kui on hääletamise otsustaks riigivõimu teostami-
 ne kohapeal, siis on meil hääletamine omavalitsuste
 asjus; kõrgema riigivõimu teostamiseks aga sünnib
 hääletamine Riigikogu valimistel, rahvahääleta-
 misel ja rahvaalgetamisel. Vaadeldes lähemalt
 kõiki neid riigivõimu teostamise liike, leuolub neis
 kõrgis mõne subjektiivne element, — nimelt, võttes
 neist osa kodanik teostab igal juhul teatud
 valikut. Nii on siis järepmises-kõlmendaks — nõu-
 davaks elemendiks neis kõrgis teatud valiku, olgu
 siis isikute või mõne küsimuse eitava või jee-
 va otsuse vahel, toimepanemine. Sellest mõvae-
 test selgub, et nõudavaks elementeks on:
 a) hääleõiguslus, b) valik teatud objektide va-
 hel c) valiku kaudu saadud arvamise avaldus —
 hääletamine.

Neist elementest tuleb pidada tähtsamaks
 valikut objektide vahel. Hääleõigus on eeldus,

---

als der weitere Begriff anzusehen ist, der auch die
 Wahlstimmenabgabe in sich schliesst."

millal isik võib valikut toime panna; kui po-
 leks valiku võimalust, siis ei saaks rahvas oma või-
 mu teostada, oma taht avaldada, — oleks mõt-
 tetu hääletamine. Ta peaks kinnitama kõrge, mis
 ette pannakse. Valik toimub teatava piirat
 hulga objektide vahel, ning nende objektide eri-
 nevuse ja nende objektide omaduste erinevuse
 põhjal kannab see valik mitmeid nimetusi. Na-
 gu tühendavad erinevad valitavad objektid: võib
 valida isikuid (isikute nimetusi) ja võib valida
 otsuseid mõne küsimuse kohta. Isikute valiku
 puhul nimetatakse esinduskogude (Riigikogu ja
 omavalitsuste) valimisteks; otsuste valiku puhul
 — rahvahääletamiseks ja rahvaalgatamiseks. Ob-
 jektide omaduste erinevuste põhjal saame rahva-
 hääletamise, — kui valitavaks on mingi seaduse
 andmine või muutmine või märksusekoostamise
 eest või järete otsustus; rahvaalgatamisel on va-
 lik mingi seaduseelnõu esitamise poolt või
 mittepoolt vahel (eest või järete otsus), kus-
 juures valiku kui psühhilise elemendi kõrval esi-
 neb objektivsus — teona alkiije andmine vas-
 tavale nõudele või mitte andmine. Ka erimesel
 puhul erinevad valimise objektide omadused — vi-
 gitud. Kui valitavaks on määratud kohe-
 pealsete esinduskogude loomiseks, — siis on om-
 valitsuste valimised; kui aga kõrgema seades-

andlise organi loomises — siis Riigikogu va-
limised.

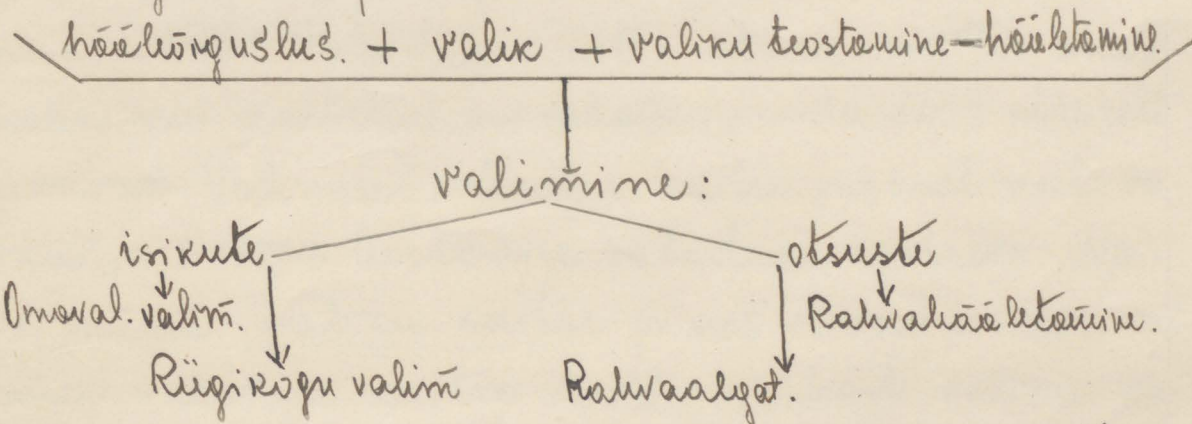
Reelpool mainisid, et valimise objektide arv igal juhul on piiratud: valitavate isikute arv on sõltuvases määris, tähelepidatav isikute arvuga, — ei saa valida isikut, kes pole veel nimetatud, tuleb valida neist kes on, sest omalt poolt keeldugi midagi juure tuua ei ole lubatud. Seepe on isikute arv piiratud (RT# 16-1926-51), mille aja kindlaks fikseeritud. Otsuste valimisel on otsuste arv ka piiratud ja koguni kindlaks fikseeritud (RT# 16-1926; RT# 50-1931-62), — nimelt on valida kahe otsuse vahel, — kas valida otsus poolt, või aga vastu. Mingeisugust kolmandat arvamist, midagi midagi ei saa ka sel juhul sisse tuua.

Reelpoolteodust ilmeneb, et kõrge süütegusid on kohane ja õigustatav käsitada valimisvastaste süütegude nimetus all, sest kõrgis neis on vajalik koostis hääleõigusliku kodaniku seadusepärast ja vaba valikut ja selle teostamist. Väielused selle kohta, millest sõna tarvitada: valimist või hääletamist, — on otstarbetud, sest valimised iseenesest sisaldavad ilmtingimuste hääletamist, kuna aga hääletamise juures on alati presümeeitor valiku olemasolu. Siiski arvan kohasemaks tarvitada valimise termi-

ni, sest ta sisaldab eneses mõlemat: valikut ja selle teostamist. Ta on üldisem mõiste, mille subjektiivselt külgiks on valik (tahe) ja objektiivselt - hääletamine (tegu).²⁷⁾

Valimise kaardimisel on, nagu õpetes juha R. Garraud²⁸⁾, mõeldav kolmesuguse häälekaarte: valimise vabaduse, valimise seaduslikkuse ja valimise ehtsuse. Prantsuse rehtiva seaduse kasustlikkuse kohaselt osutuvad ka R. Garraud mõisted²⁹⁾ mis prantsuse seadustele rajatud, liig kitsateks. P. Jüblinsky³⁰⁾, F. v. Hiszt³¹⁾, samuti ka M. G. Mayer³²⁾ on omais võtnud R. Garraud kaarte häälede kollektiivsuse. M. G. Mayer³³⁾ annab oma teos üldisema

²⁷⁾ Hääleandmise eelsoolteodude skeemi:

²⁸⁾ R. Garraud - lk 611 - On peut les grouper autour de trois idées: celles de liberté, de légalité, de sincérité de l'élection.

²⁹⁾ R. Garraud - lk 612.

³⁰⁾ H. Juševskun³⁰⁾ - lk 14-15.

³¹⁾ F. v. Hiszt - lk 781 - otseselt need ei mineta, kuid need kohaselt justel.

³²⁾ M. G. Mayer - lk. 276 - teib saste R. Garraud' le

³³⁾ Vindl " - lk. 276.

ja laiene mõistete definitsiooni, mis pole sõltuv
 ühegi riigi seadusandlusest. Iseme arvates ja ne-
 gu järgnev vastus näitab on ka meie kehtivas õi-
 guses (ka kriminaalseadustikus) nende hüvede keit-
 se omaes võetud ja vastavalt sellele nõuud loodud.
 Võimalik on veel kinnitada ainet §-de järjekorras.³⁴⁾
 Kuna meie kehtiv seadus vastava nõuui süsteemi
 korralduse on kokkuvõetud kaitses hüvede kohaselt, siis
 langevad siin need kaes käsitusviisi kohta. Kõne
 kui siirduda ühegi riigi koosseisude vaatlusele pean
 tähendama, et kõik järgnev on messer (sarnuti ka) õue-
 valituste valmistamise kohta, kui Riigikogu valmistate,
 vahetusele ja vahetamisele kohta.

---

34) Kommentaarid kaitseviisi; - Fraun - lk. 271-279; ju-
 ste Alshausen - lk 482-496.

...mille kauba stabiilne mõte, sest teie need vana
...võime teine tege, et enmine viisid vana
...valimisterte viisidega peatavalt kaardid vana
...hüve neli erinest p-i (p104, 105, 106)
...müüt p-i (p104 & 105) kaardid vana vana vana

Vabaduse kaitse.

Esimeneks hüve, mida seadus oma kaitse
alla võtab on vabadus³⁵. Valimise vabaduse all tuleb
mõista võimalust taastamata hõõletada ja mõjus-
temate oma vaba valiku - tahte kohaselt hõõl ära
anda. Valimise vabaduse kaitse leiendas mõttes esi-
neb kahel kujul: vabaduse kaitse kaudses mõttes
ja vabaduse kaitse otseses mõttes. Vabaduse kaitse
kaudses mõttes on võimalik siis, kui teo iseenesest
otsekohse ei näe vabadust, vaid muud hüve, kuid
selle hüve riivamisega on seotud valimise riivami-
ne-kaudne^{selt}. Vabaduse kaitse otseses mõttes on või-
malik kui kaitsitud on vabadus, mida teo otseselt
riivaravad. Valimise vabaduse kaitse jaguneb veel: va-
liku ja valiku teostamise vabaduse kaitseks. Na-
gu näeme, valiku kaitse juures võivad esineda mõ-
lemad vabaduse kaitse viisid - nii hõõsti valiku va-
haduse kaitse otseses kui ka kaudses mõttes, sest
valikut (kui psüühilist toimingut) võib otseselt mõjus-
teda kui ka teise teo korraldamise kaudu kaud-
selt mõjustada. Valimise kui teo juures esineb ai-

→ vaban + valimise kui Tegu.
(vab) (vab)

³⁵ Vrdl. M. G. Mayer - lk. 276.

mult kartse otsuses mõttes, sest teole peab vastu
kõima teine tegu, et erimene üivatuol saaks. Meie
valimisvõimete süütegude peatükist kartsevad seda
hüve neli erimest §-i (§§ 104, 105, 106, 107). Kaks eri-
mest §-i (§ 104 & 105) kartsevad valimise vabest kaud-
ses mõttes, kuna järgnevad kaks normi kartsevad
valimise vabest otsuses mõttes.

Esimeses neist (§ 104)³⁶⁾ on kartatud kaudselt va-
limise vabedus. Selles normis on kokkuvõetud kaks te-
gu, erinevate teo objektide objektidega, kuna kartse
objektiks neis mõlemis on vabedus-, nlespranne nles-
kutseval nimekirja ja teedeandevol ning -kihutus teed
tegeval organisatsioonil vabedus omada riigendust.
Mõlema teo subjektiks võib olla ige kriminaal õrgus-
likult süüdiv isik. Esimese teo objektiks ab-
jektiks, millele ta suhted on, esituvad nleskutseval,
teedeanded või nimekirjad. Olulised nõuded nende
kolme objekti suhtes on: 1) need peavad olema ava-
likult nlespendud, s.t. need peavad olema nlespan-
koma nleskutseval nleskutseval nleskutseval

36) § 104 - Süüdlast avalikult nlespendud valimiste või
mahavõetmise nleskutsete, teedeannete või nime-
kirjade omavolilises mahavõtmises, katkirehkimises,
kiimikatumises või nleuttmises või kihutus teed tegeva
organisatsiooni päralt oleva riiganduse hävitmi-
ses või nleumises, karistatuse arestiga või vahetrah-
viga mitte üle 50.000 mk.

dud kohas, kuhu pääs en kõrgile võimaldab, ning ei pea olema adresseerit teatud isikule, vaid kõrgi-
 le kodanikele lugemiseses määratud; 2) nad peavad
 olema kirjalikud (kirjas, trükitis, pildis, mängis), see sel-
 gub teatist enesest, sest suusõnalisi väliskutseid
 ja teadaandevõid võib küll teha, kuid mitte välispan-
 na; 3) veel peavad need olema lubatud seadusega³⁷⁾ —
 seadusega kehtetud väliskutsete välispanemine on ke-
 ristatav. Pole oluline, kes on välispanija, kes mõni orga-
 niseeritsoon, ametiasutus või koguni üksik isik. Seadus
 kaitses samuti ametlikke teadaandeid kui ka kih-
 tuse väliskutseid.

Väliskutse all tuleb mõista kirjeldava artiklit,
 milles kutumakse kodanikke valimistegevust korra-
 seadma.

Teadaanne on kirjeldav artikkel, milles aval-
 datakse välisusele valimistegevusse punitavate isikute
 või asjosalude nime loetelu.

Nimikirjade all mõistetakse kirjeldavalt järje-
 korras nimeste hõlmatud isikute nimesid.

Oluline on siin tähele panna, et seaduse tes-
 ti järel on kaitsitud valimiste või rahvahääletä-
 mise väliskutseid, teadaanded ja nimikirjad, kuna
 on välistatud rahvaalgatused. Seaduse põhjus
 on ka 1929 a. kriminealseadustikus. Seepeale

---

³⁷⁾ Näit. Krimiseadus - RT# 23 - 1923 a. l. 8.

rahvaalgatamise ning kaitsete etc. mahavõitluse ja
 koristamise järele. Samane seisukoht oleks
 ning kaitsete, sest miks kaitsete ainult valimisile
 rahvahäälitsuse, aga mitte rahvaalgatamist, ku-
 ma see on samuti kui eelpool toodud rahva kõrg-
 nime võime teostamise viisiks. Peatüki pealkirjas on
 küll loetletud rahvaalgatamine, kuid j-is eneses on
 te rälje jäetud. Nagu eelpool selgiterin on rah-
 vaalgatamine ka üks valimise^{l.m.} liikidest, siis leiab
 ta sel kujul, sisaldudes sõnes valimised-ka siin
 kaitset.

mit. lk. 22 m. 27.
 lk. 31.

Tegu on eelpool toodud objektide omavoliili-
 ne mahavõitluse^{katu}, kinni katmine või muutuine. Ori-
 mine nõue tegude kohta, et need peavad olema
 omavolilised. Omavoliline on tegu, kui tegijal õi-
 gus toime panna püüdu, või kui ta avab ekslikult
 õrguse olemisele, või kui tal on õigus ja paneb teo
 toime (kõrgil 3 juhul) seadusega keelatud viisil. See-
 duses antud tegude nimestik on kasuistlik ja püü-
 dubik, sest ta ei suuda küllaldaselt kaitsete ob-
 jektide ning paneemise vabadust. Näitaks järele koris-
 temate sarnaste objektide põletamine või keemi-
 sel teel hävitamine. Nõuvis nimetatud nelpis teo ase-
 mele võiks ainult kaks ning seada, nimelt hävite-
 mine ja rikumise. Hävitamise all oleks mõeldav ob-
 jekt enese kui ka temal oleva teksti täielik kas-
 tamine ja rikumise all - osaline objekt, te teksti või

asendi hävitemine; see kuulub mehevõlume, krimi-
kettune või nõutuoneja teised rikkumise viisid. Sar-
nane kasuistlik ja mitteõiguslik tegevosses võib
olevat võetud praunise seadusandlusest³⁸⁾, nimelt
1881 a. 27. VII. seadusest³⁹⁾.

Teise teo objektses objektiks on rihtus-
tööd tegva organisatsiooni päralt olev riipendus, see-
ga mitte üksikule isikule kuuluv riipendus. Seardus
ei nimeta selgel sonal, et see riipendus peab ole-
ma rihtusriipendus, kuid sarnasena tuleb teda
mõista, sest muu riipenduse hävitemine on isene-
selt karistatav võõra varanduse rikkumisena. Ri-
ipendus peab olema lubatud seadusega, ei pea mitte
sisaldama midagi süüvastast.

Teoks eneseks on sarnase riipenduse hävite-
mine või rikkumine, — teo mõttes on see osa paremi-
ni uedigerut kui eelmine ja seega pole siin kohel-
datavad eelmise teo juures esile toodud märkused.

Mõlemate teoosseisude kordasast mine kuul-
ub karistuse järele nõuastumiste hulka (U.S. § 3).
Subjektivsest küljest on tegu karistatav kui te-
tehtlikult või etevaatamatult tõrnie on pandud
(U.S. § 48). Katse pole karistatav nõltsel alusel
(U.S. § 49); rihtuteja ja koerai teja ei ole ka karistate-

³⁸⁾ U.S. Mayer - lk 323; Mõõ sunekuü - lk 83.

³⁹⁾ R. Garrard ei nimeta omies veematlus seda seadust.

karvad. Karistusena esineb arest või vahihooldus kuni 50000 margeni (= 500 m.). Aresti piirvõrd (Uue Nõukogu seaduse järele, mille nõudoraga tuleb arvestada valimisvõrste süütegude nähtlemisel, on (1.) nhest päevast kuni (6.) kuue kuuni.

Kriminaalseaduse vastav norm (§ 98) on võrdne kehtiva seaduse normiga, mis et võrk eelpoolteaduse maksab ka kriminaalseadustiku § 98 kohta.

Keine norm (p 105)⁴⁰⁾ sisaldab eneses kandidaatide või organisatsioonide üle vale teadete avaldamist, kaitses selle loeti keeldselt valimise vaba-
dust. Valedete avaldamist kandidaatide kohta karistavad ka Inglise⁴¹⁾, Prantsuse⁴²⁾ ja Austria⁴³⁾

valimise vaba-
dust. 24,
31.

40) § 105 - Süüdlasest selles, et tema kandidaatide nimemerkide esitamise silmepeilgust kuni Riigikogu valimiste lõpuni teadvalt avaldas valedeteid, mis kandidaadi isikusse või tema erakusse puutuvad, või selle organisatsiooni vastu on sihitud, kelle nimemerkis kandidaat esitatud, ja millel otstarbekas on nende usalduse hävitamine, seda karistatakse vangistusega mitte üle kuue kuue.

41) H. M. G. Mayer - lk 322 - kes soovib seda normi sisse võtmist - .... dieses Gesetz scheint mir aber ganz so wie es gegeben ist ein gutes Vorbild zu sein.

42) R. Gornaud - lk 631 - ei nimeta otse kandidaati, vaid vale teadete

43) H. Hammarich - lk 394. abel häälteorg. keel. mõjulist.

seadused.

Kõrste objektiks on kandidaatide ja organisatsioonide usaldus. Objektiivne objekt ei ole, on ainult kaitsitud hüve-usaldus. Mitte iga organisatsioon, vaid ainult kandidaadi esitanud organisatsioon usaldust kaitses seadus.

Korraldajaks võib olla iga krimineel organisatsioonult süüdiiv isik.

Tegev seisab teadete avaldamises. Teated, mida avaldatakse, peavad esijones olema valed; mitte ainult näime sarnastena, vaid tõelikult seda olema. Teie avaldamine kandidaatide isikute ja er-^{1953 p. 2} elu üle, samuti organisatsioonide üle ei ole sel juhul karistatav, sest eeldatakse, et kandidaadina esinevad isikud on väärtelised ja usaldatavad sarnase ameti kandmises. Valeteadete avaldamine on selle normi järel karistatav siis, kui need teated on avaldatud kandidaatide nimekirja esitamise silmepeilgust kuni valimiste lõpuni. Nii on korraldusajaline aje suhtes piiratud; see piiramine seaduses ekspressis verbis ei olegi eriti tarvilik, sest haldse valimisvõtte süüteguude toimepanemine on mõeldav ja võimalik ainult valimiste ajal. Kõrste kandidaatide nimekirja esitamist avaldatud teated pärastiste kandidaatide kohta on siis karistatavad, kui vastavad auhuvatuise või laimatuise koosseisudele. Samuti ka hiljem avaldatud valete-

teel ei lõhe selle normi alla, ^{sest} selle normi järgi on kaitsete esijones "kandidaatide" usaldust, kuuld kaudselt vabadust - mõjustrüüete kandidaadi valikut teostada.

Avaldamise all tuleb mõista nende valeteadete avalikult teatavaks tegemist, s.t. mitte ainult asjosalisele avaldamise vale teeteisil vaid just kolmandatele isikutele.

Subjektivsest küljest on nõutav, et valeteadete avaldamine peab olema teadvalt nende suudatus, s.t. avaldaja peab teadlik olema, et need teated on valed ja peab teatlikult neid avaldama. Teated peavad olema avaldatud sihiga kandidaadi või organisatsiooni usaldust hävitada ⁴²⁾. Ettevõtte müümis pole karistatav.

Ahinõusid ja viise ei nimeta seadus; valeteadeteid võib avaldada suusõnaliselt, trükkis, kirjas ja muul viisil.

Tegev on lõpetatud valeteadete avaldamise mõistega. Karist on raske konstrueerida ja ta pole ka karistatav.

Karistuse määraks on vangistus (§20-11/3) (2.) kahest nädalast mitte üle (6.) kuul kuu. Karistuse järele kuulub see tegev kuritegude hulka. Vangistusega sel juhul ei käi kaasas õiguste kaotus,

⁴²⁾ Vrdl. M. G. Mayer - lk. 322.

sest õiguste kaotus võib obligatoorselt kaases ai-
nult teis süütegudes, mis on loetletud MLs. § 27-as.

Kriminaalseadustiku vastav (§ 99) norm on
täiesti võrdne selle kehtiva seaduse §-riig. Perio-
vusi on ainult redaktioonis - sõnade ümberpai-
qutuses, mis ei avalda mõju tõlgitsemisele.

Õigest valimise vabaduse kaitset käsitleb 43)
§106. Ta koostab eneses rea tegusid, mis on sihtitud
üksiku hääleõigusliku kodaniku õiguse teostamise te-
vistamiseks. Kaitse objektiks selle normi järele on hää-
leõigusliku kodaniku vabadus teostada hääleõigust,
kuna aga otsekoheseks teo objektiks on hääleõigus-
lik kodanik. Tegud peab olema sihtitud üksiku isi-
ku, mitte hulga vastu.

valimise ku. tegu
- k. l. 31, 22. 33
17.

Tegud võib korra saata isik kriminaalõigus-
likult süüdiv isik.

Valimise (vaba teostamise) all tuleb mõista va-
bordust: 1) hääletada või mitte hääletada ja 2) vali-

ml. l. 37

43). §106 - Süüdlast hääleõigusliku kodaniku rahva-
algatamise, rahvahääletamise või Riigikogu valimi-
se õiguse vaba teostamise takistamises vägivaldse
isiku kallal, karistatava õhvardusega, võimtu kuni-
tamitusega või majandusliku ärarippsuse kuu-
du, karistatava parandusmeiege mitte rle 3.
aste.

Katse on karistatav.

lida, nii, kuidas ta tahab. Vabadust esimeses mõt-
 tes kehteb kehtev norm, kuid see kehtev objekt-
 -vabadus - on juba piiratud valimisvabaduse enesega,
 õieti te muutmisevabadusega, mis on 12. juunil 1931.
 aastal vastuvõetud ja RT #50 avaldat. Selle muut-
 misvabadusega on obligatoorselt tehtud osavõtt põ-
 hiseaduse muutmise hääletamisest. Samane õrguse
 kohuses muutmise on tingitud soovist saada vali-
 mistulemuses võimalikult täielikuma rahva arvami-
 se. Sametriaonina on ette nähtud (§ 34) rahetrahv.
 Kõik see hääletamisest on massiv arvalt ühel
 valimise juhul, siis selle nõustamine ei ole paratult
 peatunud, mis kehtib süü tegevuse kõrge rahva voi-
 mu teostamise viiside vastu. Samane hääletamis-
 seansi sissevõtmine on otstarbekas⁴⁴⁾, sest see sametriaon
 (rahetrahv mitte üle 5 krooni) on nii tõhine, et ei saa
 da preventiivselt mõjuda; kes ei taha hääletada ja
 onab sees kindlad põhjused, see toimub ne koristusena
 määratud rahetrahvi.

Nii siis mõnigi nõustamine on kehtev vabadust
 hääletamisest teostada või mitte. Keeldatav on sel
 juhul et hääleõrguslik kodanik tehes enne õrgust
 teostada ja seepärast on teinud ühe mõelohud
 kuu teostamise (lõbivõimise, millele hääleõrgus-
 lin kodanik on arunud) teinud ühe.⁴⁵⁾

44). M. G. Mayer - lk. 314.

Takistamine võib avalduda kahel viisil⁴⁵⁾:
 1) kes süüdlane takistab hääleõiguslikku kodanikku il-
 mumest hääleheitmise kohale ja 2) kes süüdlane takis-
 tab hääleõiguslikku kodanikku hääle äraandmist.

Takistamise abinõudena esinevad sundimi-
 ne ja meijenduslike äraõppimise kasutamise. Sun-
 dimine on teostatav kolmel viisil: 1) vägivallega isi-
 ku kallal 2) kehistatava ähvarduse ja 3) võimude kuni-
 temise kaudu.

Vägivalle mõiste on seadusandluses ülitla-
 ne, - tema all tuleb mõista kehalise puutumatuse
 rikkumist füüsilise jõu tarvitamisega teise isiku vas-
 tu. Vägivald ei tarvitse olla sihitud otseselt hää-
 leõigusliku kodaniku vastu⁴⁶⁾, kuid hääleõig. kodani-
 ku takistamine peab olema kehtivas seaduses selle
 vägivallega kolmanda isiku vastu.

Kehistatav on ähvardus kehtiva seaduse järe-
 le siis, kui ähvardatavse vägivaldsete tegudega - sur-
 maga, süütemisega ja meijenduslike praktilisega⁴⁸⁾.

45) F. Sello - lk. 34. - Nicht die Verhinderung zu wählen
 oder zu stimmen, sondern die Verhinderung der Ausübung
 des Rechts zu wählen oder zu stimmen ist unter Strafe
 gesetzt. Vd. H. Hemmerich - lk. 392; G. Freund - lk. 273; Oshausen
 - lk. 488; v. Hirsch - lk. 481; H. G. Meyer - lk. 278.

46) Prdl. Freund - lk. 272

47) Prdl. F. Sello - lk. 33.

48) Rohukatu Nühtlus Seadus §§ 139, 140; Nühtlus Seadus - § 1545-1548.

elil kujul ahtardus on avaldat pole oluline, ai-
nuse on nõue, et ahtardus peab olema iseenesest re-
vistatav. Ahtardus võib olla sihtitud ka kolmanda isi-
ku kohta.⁴⁹⁾

Võimuu kumtarritus on mõeldav siis, kui võimuu-
kandja isik seab korda teo, milleks seadus ei annud
talle õigust⁵⁰⁾.

Majanduslise nõpnevuse⁵¹⁾ kaudu teostatavine eel-
deb, et teostatava ja teostatatav oleks majandusliseselt seotud.⁵²⁾

Subjektivsest küljest on tegu tehtlik; tegude
kaudu seerutata tegevuse peab olema ettekuju teatav
ja tehetav. Siindloesel peab olema selge teatav teovõisi
kaudu kodaniku õiguse teostamist teostatada.

Keelpoolnimetatel viisidel teostatavise lõpetamise
momentideks võib pida⁵³⁾: 1) kas abinõude toimisele

49) Vrdl. Sello - lk 23.

50) vt. M. Mehtlus Seadus § 65.

51) vt. A. Hesse - lk 58 f. Gattschaldi; an. f.

52) vt. H. Modunovskii - lk 110 - soovitatav on see võtta ... kproe kee-
misu u ypravon byznenne onacemue o nomere zamepui' meu
o moyemue nooredobenu' ynepbe gnu usd ypravie'ne, et eeht
u meymeeui' be ... lk - 112 - ... byznenue co euepoun' tyxasvoui'
beacvoui. - , mis meie oludes, kus rikkas ei ole nii suurelt
vaimu liikude mõju all kui end. Venes, ei ole teostatlik.

53) Vrdl. H. Modunovskii - lk. 115.

tar NNS. § 51. alusel.

Krimineel seadustin lisab kehtiva seaduse normile veel juure õigavahetuste valimised, mis et te kehtivuspiirkond on juure seaduses eneses expressis verbis tähelestatud. Karistusmäär on seotud (3. aastat - kõrgem karistus), aga karistused erinevad. Kehtiv seadus määratab parandusmäärade, kuna krimineel seadustiku normis on - vaugimäärade. Krimineel seadustiku vastava normi tõlgitsemine on seotud kui kehtiva seaduse normi.

Järgnev kehtiva seaduse norm⁵⁷⁾ käsitleb valimise vabadust otseselt. Selle normi järelle on otseselt kehtestatud valimise vabadus teises mõttes s.t. valikuvabadus, vabadus hõõletada kurdes isik tehes. Kehtiv norm kehtestab teostatavuse vabadust, see aga kehtestab valiku vabadust. Mõlemad normid koos võimaldavad "valimise" vabaduse käsitse otseselt mõttes. Kehtiv normi redaktio on ei võimaldanud vabavalikku kehtest⁵⁸⁾ ja see järgest on koosoleva (§ 107) nor-

vt. ke. ke. 23 m. 27, 28, 29.

57) § 107. - Süüdlasest pektuse abil hõõle loõngusliku kodaniku kaalutelmises rahvaalgatelmises, rahva hõõleletelmises või Riigikogu valimistel hõõleleteda või valida õige tehtmise vastu või tühiselt, karistatuse vaugimääraga.

58) Vt. Selle kirjanduses vaieldused. Kehtiva ni hõõnevad: Krenn - lk 275; M. B. Meyer - lk 278 - tüma mõne!; Alshausen - lk 488. Kehtiva vastu - v. hõõp - lk. 781.

mi keitse objektiks vabedus valida oma õige teht-
mise järele; otsuseheseks objektiks, millele on otseselt
sihitud tegu, on hääleõrguslike kodamix.

Tegu on - hääleõrguslike kodamix kalluta-
mine s.t. mõjustramine nurga teatud teo kodasest -
mises, luues seks motiivi. Romuse abinõuna on ni-
metatud pettus⁵⁹⁾. Pettus - on vale asjaolude ette-
mine, mille mõjul isik teostab soovitava (pette
poolt) tegu, mida ta poleks aga teinud, kui õrged
asjaolud oleks tal teada olnud. Nimetatud ainult pet-
tust on see norm jäetud tähtsuseks, sest on võime-
lik ka eelmises §-is tähendat abinõudega mõjus-
tada isikut valida vastu oma õiget tehtmist⁶⁰⁾.

5106

hõhtuoles valimiste mõistet on arusaadav,
et valimise vabeduse rikkumine võib olla kahem-
gune: 1) valiku ja 2) hääle^{ku. 70}letamise vabeduse rikkumine.⁶¹⁾
Kõrimest rikkuda teema on mäeldud mõjustramine
valiku toimepeneemisele s.t. kallutamise valde oma

59) H. Nordmann - lk III - soovib petuse juurevõtmist.

60) A. Hesse - lk. 59 - ... Auf der anderen Seite ist aber
nicht recht ersichtlich, weshalb die Nötigung zu wäh-
len oder nicht zu wählen andere Mittel erfordern soll
als die Nötigung nicht seinem Willen entsprechend zu
wählen oder die Hindernung nach diesem zu wählen.

61) H. Nordmann - lk. 114 - ka eraldab mit te tegu.

õrge tahtmise vastu, kuna teise teome on selle teostamise teostamine. Mõlemad tegurid võivad olla saste sarnade abinõudega, - ja et need teolau sihtid nhe mõiste vastu, siis on otstarbekohane rihendada need koos koosseisu nhe rildise kluu- seli kaudu.⁶²⁾ Selle loomisel tuleks aluses võtta § 106 ja juure lisada § 107-et iseloomustava teo, nimelt: mõjastamise omne õrge tahtmise vastu vali- mis.

Subjektivsest küljest on (§ 107) nõuetar taht- lus; süüdlane peab peetust teavitamine sihtige- kallutada hõõleõrgusloku kodaniku.

Tegu on lõpetatud mitte peetuse teavitami- sega, vaid alles siis kui hõõleõrguslin kodanik on peetuse mõjul otsustanud - valinud omne õrge taht- mise vastu.

⁶²⁾ Vrdl. H. G. Mayer - lk 316.

A. Hesse - lk. 58/59 — Es kann eine solche For- mulierung auch als durchaus glücklich bezeich- net werden, da durch sie alle die oben aufgezähl- ten Beziehungsmöglichkeiten der Wahlnotigung ... getroffen werden.

Katse ei ole karistatav.

Sanktsioonina on ette nähtud vangistus (= Ühe Nuhkuse Seaduse tüüri), mille piirideks on kaks nädalat kuni kaaste. Karistuse järel kuulub tege kuritegude hulka.

Vastava kriminaalseadustiku normi võrdlusest kehtiva seadusega ilmeneb vaele, keegi mitte olnud (mõnu avamise järel). Nõuelt kriminaalseadustiku §-is 101 on lisatud juure sõnad „aude allkirje“, millelised puuduvad kehtivas seaduses. Neude sõnade puudumine kehtivas seaduses ei raskenda interpretatsiooni, sest normi raskus ei lasu sõnadel „aude allkirje“, vaid sõnadel „aude õige tehtmise vastu“. Pealegi (mõnu selgub sõnast) on mõne neude kõrgele rahva mügivõime teostamise viisidele valiku moment. Valiku objektivsus teostamiseks kodanike hõõletab (lehenes mõttes) - s. t. avaldab mõne avamist teatud poliitiliste küsimuste kohta. Hõõletamine lehenes mõttes hõõleb enesesse sõnuti kui rahvahõõletamisel - hõõletamisel, sõnuti ke rahvaalgatamisel allkirje audmist. Mõne kehtivale seadusele ja kriminaalseadustikule on sõnade „või tühiselt“ - siseldamine, mis onub üheliselt, sest ni hõõsti kallutamise tühiselt või teisiti valida, kui see kallutab enese avamine on, jõe ke kallutamise vastu kodanike õiget tehtmist valida. Neud enesusei selpool teoded normides ei leidu.

Ehtsuse kaitses.

Tärgmises mõeldes on, et valimine vastaks
 valija tõelisele tahtele.⁶³⁾ Kaitses objektiks on siin
 hüve-ehitus, s.t. hääle vastetus tõelisele kodanik-
 kude arvamisale. Objektiivsuseks teo objektiks aga hää-
 leõiguslikud kodanikud ja nende perekonna liik-
 med.

Süü teoks, mis eede kaitses hüve rüüb on
 äraost⁶⁴⁾. See süütegu sisaldab eneses kaht momen-
 ti: 1) kumitevitus omise hääleõigusega omakesse moti-
 vide mõjul ja 2) enese või kellegi nõue valimise abis-
 tevise niiskondliselt-kolijulik abinõu. Selle jao-
 tuse kohaselt on motiiviks omakesse ja avaruus.⁶⁵⁾

Äraostu niisehitamise kaitses on olenev kaks⁶⁶⁾
 süsteemi. Esimene neist võtab alusesse koristatavu-
 sele lepingu — ostu-müügi lepingu; teine aga kaas-

⁶³⁾ R. Gouard - lk. 612 - le suffrage doit être sincère...

M. v. Mayer - lk 277 - heuten ist die von Falschheit
 freie Abstimmung.

⁶⁴⁾ Äraost = Bestechung = noogryn.

⁶⁵⁾ H. Nordmann - lk 125/126.

⁶⁶⁾ H. Nordmann - lk. 127.

on nõrkehõlbed teise süsteemi kohaselt. Selle järele on meil tegemist kogu isereisvalt koristatava teo-
ga: aktiivse ja passiivse äraostuga.⁶⁹⁾

Aktiivne äraost on ainelise või isikulise ~~teo~~ pakkuimine, lubamine või andmine mõjavalda üsks
valimistest osavõtule; passiivne äraost koristab aga
sarnase kogu vastuvõtulist. Keine tegev eeldab esi-
mest, kuid teise teo koristatus ei ole eesmise ko-
ristatavusest ega ta õiguslisest iseloomust. Peasari, et ta oleks fertiilselt antud.⁷¹⁾

ta = esimese.

Esimene teo - aktiivse äraostu kordestsest järele võib
olla juba kriminaalõiguslikult süüdlis isik, nii hõltsi
hõltsi õiguslik kodanik kui ka hõltsi õigusetu, ken-
didast kui ka kõvalone isik. Koristatav pole ainult
see, kes omie varendusest tem pakub, vaid ka see, kes
teise nõrandel aktiivset äraostu korda seadab. Vüüä-
sil juhul varendusi seks otsterbens andie isik esi-
neb osavõtjane ja on koristatav.

69) Sama koristuse alla lungeb süüdlone nõr olevas
§-is tähendatud teo vastuvõtuises, kui te on hõltsi-
õiguslik kodanik.

70) M. G. Mayer - lk 342.

71) M. G. Mayer - lk 342. ... Die Zweite setzt natürlich die
erste voraus, aber nicht als eine strafbare - die Vo-
oraussetzung ist eine tatsächliche Bedingung, kein
rechtliches Erforderniss.

na hulga suhtes⁷⁵⁾

Subjektivsest külgest on nõuetav kaheldus⁷⁶⁾; praktilise peab teadlik olema, et te peab häälelevisioonide kodanikule või kollektiivile oskule pe te peab pakkuma situga mõju avaldada valmisest osavõtule kas negatiivselt või teatud viisil positiivselt. Siin on mõni stada keeldumist⁷⁷⁾ või teatud viisil osavõtmist⁷⁸⁾; ei peaks see karistatav olema, kui keegi praktilise tasu hõõletamise^{est}⁷⁹⁾, samuti ka kui keegi võimal-

⁷⁵⁾ R. Garraud - lk. 628 - ... l'art. 1er de la loi du 31 mars 1914 qui punit désormais les libéralités ou promesses faites en vue d'influencer le vote d'un ou plusieurs électeurs.

⁷⁶⁾ vt. H. Moberg - lk. 135 - ka nõuetav sead.

⁷⁷⁾ Vrdl. Freundenthal - lk. 52.

⁷⁸⁾ H. G. Meyer - lk. 340 - ... und fest ausnahmslos wird die Bestimmung in einem bestimmten Sinne und die Stimmenthaltung, nicht aber das Abstimmen überhaupt als Objekt des Geschäftes genannt. Das ist zu befolgen! ... Heimäsch - lk. 392 - ... nicht zu wählen oder in einem bestimmten Sinne zu wählen.

R. Garraud - lk. 629 - Enfin, la loi punit quiconque, directement ou par une tierce personne, détermine ou tente de déterminer un ou plusieurs électeurs à s'abstenir, aussi bien qu'à voter dans un certain sens.

⁷⁹⁾ vt. Engländer - H. Moberg - lk. 31.

deeb valimistele pruüsorid⁸⁰⁾. Kes aga siis, kui panku-
 teeb, et see hääleõigusloku koostamine onie tehte järele
 eli otsustatud valida pankujega nihesuguselt, on ol-
 mias tekkosseis, selle üle võib vaielda. Kuroi toeme-
 alix on, et siin tuleb pidada seda tegu karisteta-
 vaks, sest sel juhul sarnane toiming veel enam kinni-
 tab hääleõigusloku koostamist tehet valida panku-
 ga sarnaselt⁸¹⁾.

hüpoteetiks tuleb lugeda aktiivset äraostu mo-
 mendil, mil pankumine lubetone või andmine on kor-
 da saadatud. Gei ole tarvilik, et see pankumine oleks
 olnud vastu võetud; kui aga pankutev teem on vastu võe-
 tud, siis on olemas maks tegu. Sel juhul pole mitte te-
 gemist kunitega hädavajaliku eravotuga⁸²⁾, kus mõ-
 lenaad on peaaegu dlesed, vaid siin on maks reservat

80) Vt. v. hiszt - lk 483; Olshausen - lk 496; Hesse - lk 79;
 Freundenthal - 57/58 lk.

81) Hauimisch - lk 392;
 Freundenthal - lk 53;

Hesse - lk 81 - ... Entscheidend ist vielmehr immer
 der Umstand dass sich der Wähler der freien Disposi-
 tion über seine Stimme begeben hat.

82) Vrol. II. Inedunenkun - lk. 120 - .. no cobpe kenuon
 qokmpuse - okomennmi noqyn ecutb npeemymenne e
 kestogmenne coqrecuueh...

teoskoosseisom; seimuti ei allu ka mõlemad sõnaruuselt
karistusele. Tõis lungeb pannaüriega karistuse alla,
terne aga ei lunge seui, kui te pole rseisvat teign
tõrme pannaol - kui te pole pannaüriat tern, olles
hõie leõrguslin kodanok, vastu võtnuol.

Osavolt aktiivsest ärevostust on võimalin; ak-
tiivse ärevostu katse on raskelt konstrueeritav ja see-
pärast ka karistamata. Katse on võimalok, mille
aktiivse ja passiivse ärevostu juures, vaid siis kui need
koosseisud olens viidud ostu - müügi lepingu alusele.
Kuid samaseli alusele viimine te hendaie seodusand-
luses seimom teigan.

Aktiivse ärevostu eest määratud karistus on van-
gistus (2 näd - 1 a.), mille piirid on NNS mõdores te-
hendet. Naugistusega ei kei kooses õrguste keostust.

Passiivses ärevostus on süüdi see, kes arnelise või
isokulise tasu vastu võtab, olles hõie leõrguslok kodan-
nik. Selle teo koosseisui subjentiks võib olla ainult
üksnes hõie leõrguslok kodanok. Tasu vastuvõtmise hõie-
leõrgusets poolt ei ole süü teign, - seega on siin teo
subjenti mõrte piiratud.

Objentiks, mille vastu võtu karistab noom, on
arnelone või isokulone tasu. Tasu võlta on masser
kõrk eelpoolõeldud, mis oli te hendaie aktiivse ärevostu
tegu juures.

Teign seisab tern vastu võtuises. Seodus ei nõue
expresis verbis, et tern olens vastu võetud nõusolemu-

kuupa toimida pakkumise soovijate järele, varem kehtis juba ainult tema vastuvõtmisest sellest hoolimata, kas nõusolek oli või mitte. Tema vastuvõtmise juures on alati eeldatav nõusolek ja seepärast on kehtinud tema võtmine ka siis, kui vastuvõtja oli otsustanud pakkuvat tüsrate. Vastuvõtmise sohi jätab seadus lehtisena ja lubab seega mitmekülgset ja laia interpretatsioonivõrki. Ta teeb seega kõik sähid nihevõimelisena ja kehtib hääleõigusloku kodaniku kui te tema võtab sähige valida andja tehte kohaselt (Kulduda valimist, või hääletada kolmanda isiku heaks), või tüsrate andjat.

Kehtis on seaduses et emähtud seene, mis ke aktiivse äreosti eest. In sakaristusena soovitat olen's kohetrah, rest et selle süü teo juures on tegeviist onie-komn mo tiividega.⁸³⁾

Krimineelseadustiku vastav normi (§ 102) erimeb rehtivast seadusest nimetades pakutavat hüve - ka - suks, kune rehtivas esnel some „tam“. Veel nimetab krimineel seadustin „isikulist“ ~~tem~~ kase, kune rehtivas on some „isiklike“. Vahe nende koke terminite vahel on eelpool teo dud, millest on noha, et krimineel seadustiku reaktiivsoni tuleb püremaks prodada. Teisi olulisi erinevusi ei ole, ja interpretatiivsoni suhtes

83) M. M. Surenin - lk 137
 M. G. Mayer - lk. 345.

Seaduslokkuse kaartse.

Kolmandeks nõudets melva riigivõrnu tuvstemise viisi juures on, et te peab seadusepõrusest toornunia. Seadusepõrune on serine hõeletamine, millone vastab kõrgile riigis hõeletamist korraldavaile seadustele või määrustele⁸⁴⁾. Prontuse kirjendus, mill es- kujud on kogu valimiskaartse korraldet valitudse, el- tuse ja seaduslokkuse nõuetpõrusest, on liig kermit- lic, enti aga rümese hõre kaartse suhtes. Viimast keritab Gerard järgmiselt. Ta eraldab kolm lüki te- gurel⁸⁵⁾: 1) hõeleõig. kodanikkude (kodanikkude) nimeni jesse sissekirjitemist 2) hõeletamist hõeleõrgusele ja 3) rahuni kui rüs kord hõeletamist, — ja jirreb sege legalise nõuet valijete nimeni jage. Örgim on nõuda legalisust kogu valimisõrgus, keere avatud ke kihutustõõ. Ser- most seaduslokkust kaartsead valimisseaduse vi- mared kolm noruni (pp 109, 110, 111).

⁸⁴⁾ Vrdl. M. G. Mayer - lk. 277 - hõgel ist diejenige Abstini- mung, die den verfassungs- und verwaltungsrechtlichen Gesetzen oder Verordnungen, die das Stimmrecht und die Abstimmungsordnung regeln, ~~es~~ entspricht.

R. Gerard - lk 612 - keritab liig keritelt.

⁸⁵⁾ R. Gerard - lk 619-620.

Esimene norm on oma kaitse objektiks vali-
 mud valimisrihtustöö seaduslokkuse. Selle vastu sili-
 tuol tege võib korda seata riigi kriminaalorgaanilt sün-
 div isik. Otsekohesest töö objektis ei ole, on olemas hüve,
 mida kaitseb norm (§ 109).⁸⁶⁾ Kaitstud on kõik rihtustöö
 korraldajate viisid (kaasolejad, nõuandjad, koned j.t.), mis
 on tütud hulga inimete poolt loobivõidavad, mille aga
 kirjelikkude (trükit nlemutsed etc) erimete nlespanemi-
 sega toimendavad rihtustööd. Viimast kaitseb va-
 limisseaduse § 104. Rihtustöö korraldajate kohta on
 määratud mõned seadused ja määrused.⁸⁷⁾

Rihtustöö kohta on määratud norme: 1) et rihtu-
 stöö käiks valimiste (leieues mõttes) kohta, mille aga
 mõnele riigikorraldajale teole rihtumise ja et 2) te

⁸⁶⁾ § 109 - Süüdistest rahvaalgatamise, rahvahäädete mi-
 se või Riigikogu valimiste seadusjärgse rihtustöö
 teostamises vägivaldaga isiku kallal, karistatava
 ähvardusega, võimie kuritevitusega või majandusli-
 ku ärisõltuvuse kaudu, karistatava vaugi meijega
 või arstiga.

⁸⁷⁾ näit. kõige seadajate rihtustöö viisi- kaasoleku kohta
 kehtivad normid: P.S § 18; 1.06.1922 a. Riigikogu pealt vastu
 võetud - Kaasolejate seadus (RT. #79); sseuimistri suud mää-
 rused. - RT #39/40 - 1925 - #7; RT. #21 - 1926 - #17.)

oleks seadusepärane [s.t. seadusega lubatud] ja seaduste ja määruste järele korraldelt], mitte vastu käitumise niigi heakorda kartvate nõuandeid.

Tegu on karistamine; karistada võib keskeas vanuses seaduses loetletud abinõusid üksiku isiku kohta või hulga isikute kohta. Üksiku isiku vastu karistamine on mõeldav sel juhul, kui sellel isikul on eriti tähtis osa riikluses korraldatuses ja loetelutöös. Abinõud karistamiseks on sellised mis globaalvõimald isiku kella, karistatav olukorras, võimude kontrollitus ja meeleanduse arengpõhine.

hõpetatav loetelse tegu, kui riikluses on tegelikult karistat, kui ei ole võimalik teha ebakorraldusi viisil korraldada seata.

Subjektivisest küljest on tahetus mõista; teo-koor asustaja peab teadma olema, et see riikluses pole keelatud ja et te ome tegevuse vastu karistat riikluses.

Katse ei ole karistatav. Katse erinevad sundimise viisil on karistatavad kui deliktum sui generis.

Karistuse määre järele kuulub see süütegu kuni kolme kuuni. Teine tõrjepõhine eest määratavaks karistuses on vaugimaja (2 näd - 1a) või arest (1 päevast - 6 kuuni).

Sarnest süütegu koosseisu ei sisalda iige välismise seadusandlus, sest teine konstrueerimine oleb eelnevalt valimiste teostamiseks korraldavaist nõu-

must. Genantesti on kartset leitud valismee seadus-
 andlustes nms kihutustöö korraldajise viis - nimelt
 koosolekul⁸⁸⁾. Selle süüte esiletoomine on vajalik, sest
 te^(nõu) annab kartset seadusloomele kihutustöös. Samase
 teo koosseisu puudumist seadusandluses, mis lubab kihu-
 tuskoosolekute pidamist, tuleb pidada mitte rehvulda-
 vaks mõttes.

- nucleolus?

Kriminaalseadustiku vastava mõtise (§ 103) põhul
 kehtivas seaduses alimõuna tähendatud meijendusline ryp-
 pumus. Kihutustöö teostamine meijenduslise ärarõppumise
 kaudu ei ole küllalt selge koosseis ja seepärast te pum-
 dub kriminaalseadustikus. loetletud kolme ~~õ~~ sundi-
 mise viise on küllalt kihutustöö teostamiseks. Kri-
 minaalseadustik on senikõikuga kindlalt rüü-
 andnud süüte, kuna kehtivas seaduses on võrni-
 lik kahe karistusliigi teostamine, mis teigi karis-
 (tamine) tise mõena püüval liig avareus.

Jõrgmised maks viimast mõtisi (§ 110 ja § 111) kart-
 sevad valimiste seadusloomest. Riik ise mõetab see-

⁸⁸⁾ vt Sessa seadusandluse kolite - Frank - lk 274/275; Olsheusen
 - lk 489/491; v. Inert - lk. 483 - 484;

Dustna - valimiskaitse seadus 26. Vi. 1907 - § 15 - hevi-
 merch - lk. 391 - kohel estvati valgate koosolekul ja siis
 ka teisi seadusega lubatud koosolekul.

H. Modunem - lk. 117 - nimetat na valimiskoosole-
 kul, kuul mõtetel selle all hõieletajate kogun.

dusandlusega valimise konna ja valimise õrgused, ja see peab ka olema kehtetu seadusega.

Kehtene keht ⁸⁹⁾ keht ~~alle~~ objektiks võtnud valimiste korralduse ja läbiviimise seaduslikkuse kehtse. Objektiivselt objektiks, millele süüline tegu on sihituol on valimisi korraldavad ja läbiviimist toimetavad üksikud isikud, asutised ja organi-
satsioonid. (§ 110)

Süüline selles süüteo võib olla ühe krimi-
naal õrguslikult süüdiv isik.

Süüline tegu on läbiviimise ja korraldamise teostatamine; abinõudeks on vägivald isiku kallal, karistatava ähvardus ja võrnu kunitervitus. Nii siis võib teastada: 1) valimiste korraldamist - s.t. kõiki el-
tõrol, mis on vapeldud, et hääleõrguslik kodanik
sõaks hääleleada ja 2) valimiste läbiviimist - s.t. hää-

---

⁸⁹⁾ § 110 - Süüdistest rahvaalgatamise, rahvahäälele-
mise või Riigikogu valimiste korraldamise või läbiviimise teostatamises vägivallaga isiku kallal karistatava ähvardusega või võrnu kunitervitusega, karistatava parandusmajaga mitte üle 3 aasta.
Käse on karistatav.

Kui see tegu mitme sõjariistus isiku poolt korraldada seadeti, karistatava süüdistest sunnituuga mitte üle kuue aasta.

valimisvõltriimisi käsitava klauseli järele.⁹²⁾

Sellelõttu on viimane normi kasustlik. Ka heeral euresse mitu tegu. Kordasestje - teo subjenti suhtes pole see normi na rihitlene. Subjentiis võib olla: kes ainult hääleõrguslik kodanik, või aga iige krimineel õrguslokkult süüdliv isik⁹³⁾.

Katse objektis on seodusepärane ^{hääleõrguslik} lahviiimine seos õrgustet kodaniku poolt.

Tegu on: /kes korduvalt hääleõrguslik osovõtmise, s.d. siis kui sarnane korduv osovõtmine on keelatud, - ei ole siin teo keesseisn, kui isik võib osa valimistest Riigikokku, siis rahvahääleõrguslik ja rahvaalgatenuksest, vabad siis on süütegn, kui võtab korduvalt osa riike ja seaduste käsitlemise lahvud nesus korrald et valimistest, millest te ei juba üks kord osa võtnud. Teo kordasestmine on püüetud apaga - nimelt on võimalik seda teha ainult nendel mure (3) päeva kestel, mil on valimine ja pärast seda, kui erimene kord on hääleõrguslik.

Teine tegu on valimine all osovõtmine. Kordasestjeus võib olla hääleõrguslik kodanik kui ne hääleõrguslik, kune eelmine teo kordasestjeus võib olla ainult hääleõrguslik kodanik. Kui teie teo kordasestjeus on hääleõrguslik kodanik, siis lahvud nesus teo keessei-

92) H. Freund - lk 147 - ainuke valimisvastaste süütegnude normi Nõunõude Venes kestel ainult valimiste seoduslikkust (p 104)

93) vt. Freund - lk 276 ⁴⁰ kordasestjeete peotus.

Koristuses on perendasmeele kuni 3. asteni, nhes orguste kehtisega.

Katse koristatav ei ole.

Kriimimeeliseadustiku vordlusest (^{kehtiva seadusega} vastab norm on § 105) rüüneb, et teine redaktsioon on paremini loetav ja kuni kehtiva normi omie. Sisse on teadud sonad - "nhest je semost", mis kergendavad interpretatsiooni, kune kehtiva seaduse tõlgitsemisel see koht võib vaielda. Viimase tekoosseisu välgijõutune on põhjustet eega, et tema poolt loodud koosseisu tegu on raske ette kujutada ja te te, on tantsitub juha valimisei korraldate normidega.

... koristuse parandamine; selle korrapärase antiseptilise puhtusega tuleb koristatav teada teha vaigistaja vaudu. (Nuhkuse looduse ff 70-80 vaudu).
Kahikpõua arstab 1971 aastal viretandud põhiseaduse muutmise heakskiitmisel "Sarnast summi virevõimust ei voi probleeda, sest virevõimust ei ole te virevõimust meie kehtivase seadusele, ei ole te virevõimust. Re virevõimust kirjanduses on selle kohta tõde kirjandus", mis ei poolda heakskiitmisega virevõimust ja loevad loendust proportsioonidele põhimõtet virevõimuse vaudu.

96) vt AT Klummu - la 14-15

97) vt G. Spina la 45-50; H. G. Meyer - la 714

Val on riistev valimise seadust kehtima
nõuab sissevõtmise. Samane nõuab oli 1918 ja
1920 a valimiseadustes, need on väljastatud.
Kokkuvõte.
Rehtiva eesmärgile valimise korralda-

Üldiselt on mees valimisvõrste süste-
gude kohta enlone jälgimise aegumise tähtsuse
- g-is ille tehenud. Selleks tehtajaks on 6 kuud
pärast valimiste erimest päeva. Samane tehtaja
ntesedmine on väga otstarbekohene, sest liig hil-
ja tõstetud sündistuse ei kannaks juha seola hivi,
mis siis, kui rahvas on veel värske valimise tõsta-
mise mälestus.

Valimisvõrste süsteemil käsitavas g-roles
leotub kehtimise parandusmäär; selle kehtimise
deuise amtsse puudumisel tuleb kehtimise tõide see-
te vaugimise kaudu. (Nuhitus seaduse §§ 70-80 kaudu).

Tähtsuse äratel 1921 aastal sissetoodud
põhiseaduse muutmise hääletamise sünd. Samast
sünni sissevõtmist ei voi pooldada, sest kehtimisel
kupil, kui see sünd sissevõetud meie kehtivasse
seadusesse, ei ole ta otstarbekohane. Ke välismäär
kehtimises on selle kohta tõrd ilmutud⁹⁷⁾, mis
ei poolda hääletamissünni sissetoomist ja ke-
vad lohendust proportsionaalsuse põhimõtete
sissetoomise kaudu.

96) vt. AT. Kliimenu - lu 14-15
97) vt. G. Spina lu 45-50; H. G. Meyer - lu 214.

Veel on niisuguse valimise seadust kehtiva
 novu sissevõtmise. Samane novu oli 1918 ja
 1920 a. valimiseadustes, kuid on vähepeetud keh-
 tivast. Reltiiva eeduse järele valomise korralde-
 mine on samaselt sisse seetud, et võimalolab
 teorekult valomise seaduse kehtset.

Vaadeldud meie kehtivat eadust, on
 ilmnenud, et meie kehtiv eadus on võrdleu-
 si hõsti korraldet ja võimalolab valomisevastes-
 te sisse võtmise arehordmist.

maail. 1927 aastal vastuvõetud ja Riigikogus avaldatud). Selle
 reformi järele on muudetud UMS §§ 25, 26, 27 ja 28. Nii-
 de mõnede normide kohta on selles valdkonnas

Kokkuvõte.

Rektiva Riigikogu valimise rahvaläbivõtmise ja
 rahvaaltpatamise seaduse kohaldamisel tuleb käsitleda
 Uue Valimis Seaduse üldosa, - nii on see tähendat jän-
 ka selles seaduses eneses (§ 113). UMS.-e üldosa vastuvõet-
 normide järele tuleb kindlaks teha valimisseaduses
 loetudate kinnipidamisliikide alammäärad, neli mää-
 rad ning lisakaristusi ja loendada nende ning osa-
 võtu küsimusi.

Pealavast loost on näha, et rektivad nor-
 mid, mis karistavad valimisvastaseid süütegusid, on
 nimeselitsuse poolest lähenevad kriminaalseadustiku nor-
 midile. Käsitledes praegu UMS. üldosa norme, võrrelda
 need kriminaalseadustiku normidega.

Sanstiooni suhtes rektivas valimis seadu-
 ses ei ole keidud n he põhimõtte järele. Põhimes paos
 normides on tähendat karistuse neli määra, kune
 osal te puudub, ning viimase juhul loogis kokku ve-
 ristuse neli määra - üldosa karistuse neli määraga.
 Kriminaalseadustikus on aga igal pool loetud ka-
 ristuse neli määra.

Lisakaristusi - nimelt orquste kaasteni si-
 selohavad UMS.-e normid ei kehti, vaid need
 on muudetud 1927. aasta reformiga (Riigikogus 20.

mail. 1927. aastal vastuvõetud ja RT. #54. avaldatud). Selle reformi järele on muudetud MNS. §§ 25, 26, 27 ja § 31. Neude mldere nõuade kohaselt nelpie valmistavastore sünteo nõuti seustrisomige (§§ 106, 110, 111) kõrb kooses obligatoorne õrguste koostus.

Kriminaalseadustiku õrguste koostus siselelavad vastevad nõuad ei seo need seustrisone obligatoorse õrguste koostusega. Õrguste koostus on fakultatiivne. Tede võib nheudada neudes nõuades etnehtud karistusega kas kõrki koos või nüksikult. Sarnenevõinõelus nheudada karistusega ainult teatud nüksku õrguse koostust en eriti absterbekohene valmistavastore süntegudega võtkemises, sest elle kaudu võib are võtta hõie loõrguslokkult kodanikult aktiivse ja passivse valmistõrguse, jättes niivauaste age kõik nnuud õrgused. Kriminaalseadustiku maksnõeponeetusega tekib nõhe loheudada vahe kriminaalseadustiku ja keltiva seaduse õrguste koostuse vahel. Kriminaalseadustiku maksnõeponeetuse seaduses peob olema expressis verbis öeldud, ^{et} ~~kas~~ kriminaalseadustikus nimetat õrguste koostused koostevad teistes eriseadustes leiduvaid õrguste koostusi.

Kõlset nng oravõtu nõntevad nheuguselt keltiva valmistavastore jures koheldetav MNS-e nõuad ja kriminaalseadustik.

Õrgused auterese tegevi § 31 MNS - (1927 a. reformis) suuni kõõle mõistatule 10. aastie, perendusmajje või tünni mõistatule - 5 aastie pärast peale karistuse are-

reudmise püüvast avates.

Rektiivas valimisseaduses on tähelepidet nende sünteetide liigi erilone jälgmise aegumise tähtsuse (p. 116), - nimelt loomad peele valimiste esimest päeva. Sarnane tähtsuse määramine meil, minu avates, ootusteharohene olevat, sest nende sünteetide koristamine on tähtis niigi oleks peele toimemehhanismist. Hiljem ei ole enam min ega ne määramised korraldustest. Ka on küne sünteetide korraldustegemine ses suhtes tähtis, et hiljemisel sünteetide korraldustel võrdne esile kerida valimiste määramistegemise küsimus.

Kui mõnel seadustin erist jälgmise aegumist sellele sünteetide liigile ei anna ja nende jälgmise aegumine on sarnane kui kõrgel teistel sünteetidel. Selles peitub kriminaal seadustin püüdes valimisvastaste sünteetide koristamisel.

Jälgides meie valimisvastasteid sünteetide korraldustegemise norme nende ajeloolises arengus võrdne märgata, et esialgu seadusandlusesse võetud valimise seadust korraldustegemise²⁾ on hiljem välgilongunud. Kõrvalt on, kes valimise seadust korraldustegemise sisse võtta seadusesse või mitte. On õpetlari, kes pealdavad³⁾ selle sisse-

1) vt. ka Marenyeb - lk. 445.

2) vt. 1918a. seaduse § 103; ja 1920a. seaduse § 105.

3) vt. Rosenthal - lk. 108.

II. Instruktsioon - lk. 148.

võtust, kuna teised⁴⁾ soovivad ettevõtet sisse-
 misel. Meie põhiseadus seab erile nõude et valimise
 oleks selge⁵⁾. Selle nõude kohaselt peaks ne seadus-
 andlus valimissabodurele kerket peenunne ja teine
 vastu võtma tein koristama. Kuid meie valimis-
 duse lohemalt vaadeldes selgub, et valimiseaduse jä-
 rele korraldab valimine võimeldab hääleõiguslikul koda-
 nikul saajeselt hääle ära anda. Seaduse avastemi-
 seks ettevõtetarid tegusid on armet asetrukul võim-
 lin tõrde seate⁶⁾, ning need teod on koristatavad te-
 mistusalaste süübeudene.

1926 a. valimiseaduse ei ole tänapäevani tõesti muut-
 matult püsinud. Keda on muudetud 1929 aastal, kuid
 selle muudatuse kaudu ei ole puud utetud süütegurid. Järg-
 mine muudatus on tehtud 1931. aastal, ning te väi-
 mb suuremat tõhela panna. Nõuelt muudetuse valimis-
 seaduse §§ 37, 39, 62 ja 67 ja selle järel põhiseaduse muut-
 mise eelnõu rahvahääletamisest osavõt tehaese kohus-
 likus jäle hääleõiguslike kodanikele. Siin tein-
 nus tein, mis peaks keitma hääletamis kohustust,
 kuid erimost kohustust ei tunne põhiseadus, milles hää-
 leõigus on määratud kodanikele õrguse. Seepärast
 on erimesel kujul valimiseaduse ni uutmine põhisea-

4) vt. M. G. Mayer - lk 213.

5) Põhiseaduse §§ 37, me 76.

6) 1925 a. eelnõu motiivid - lk 194.

dusele vastuvõetav ning peaks mittemaakes olema ⁷⁾. Soome valimisõrguse kohuses nõutakse on tunnustada, et melha luvi poliitiliste usumuste vastu on varkunud. Valimissund on olud antemisaimes teaduslilist vastuvõetav, ning enemus õpetlasi ei poolda seda ⁸⁾. Sel alal võms nimetada dr. Gmml Spire tööd „Die Wahlpflicht“, milles ta mittemuulge vastlevuse järele jõuab etrusse somose sunni mittesovitususes leides, et proportsiomeluse põhimõtte sissetoomine äratas melhas luvi valimiste vastu ja seega kõvaldaks valimissuuni vajadusel ⁹⁾. Ka meie seaduses keelu nõlastamise tegejärejeme esimes rahetrolu kuni (5.) viis krooni on vaevalt nimetamisraie me preventiivse abinõuna, sest mes ei soovi heitlenda, seia ei suuda kontrolliti see koristus teinistada.

Kõõs teadud vähete mõrkustega arvestades, - puen teheud autõ, et preventiivse mõttes on meie kehtiv valimisseadus küllalt mittemuulge ja suudab terevõlt ärahorda valimissuuniteguide nõhuse.

m 67

⁷⁾ At. Rliimann - lk 14-15.

⁸⁾ M. Meyer - lk 314.

II. Mõdumeru - lk 149-151

⁹⁾ G. Spire - lk. 45-50.

AUHINNATÖÖ
392 318

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 01155811 3